

२७ जनवरी २०२२, भरखरै सार्वजनिक भए के राष्ट्रिय जनगणनाके प्रारम्भिक तथ्याङ्कमा नेपालके जनसङ्ख्या २ करोड ९१ लाख देखि के छ

नेपालके कुल जनसंख्या २ करोड ९१ लाख, जसमध्य महिलाके संख्या १ करोड ४९ लाख र पुरुषके जनसंख्या १ करोड ४२.९ लाख रहेके छ ।
वदिशमा रहेके संख्या २१ लख ६९ हजार रहेके राष्ट्रिय जनगणना २०७८ के प्रारम्भिक तथ्याङ्कले जना के छ ।

जनसङ्ख्या वृद्धिदि १० कदशकमा झन्डै ३१ प्रतिशतले घटेके देखि के छ । कप्रतशितभन्दा कम वृद्धिदिरलाई सरकारी अधिकारी तथा वजिहहूले स्वाभाविकि के सङ्ज्जा दि के छन । तथापि त्यसले तत्कल र दीर्घकलक लागि चेतावनी दि के उनीहूके भनाइ छ । कदशकअघि नेपालके जनसङ्ख्या वृद्धिदि १:३५ प्रतिशत थियो । अहलि त्यो ०:९३ मा झरेके २०७८ सालके जनगणनाले देखा के छ ।

केन्द्रीय तथ्याङ्कविभागक उपमहानिदेशक हेमराज रेग्मी यस्तो देखनि नेपालमा जन्मदर साँचकै घटदो क्रममा भ के सङ्केत मान्छन् । पहिले कजना महिलाले आफ्नो जीवनकलमा चार (पाँच सन्तान जन्माउँथनि भने अहलि त्यो दुई हारहारीमा झरेके छ । तर अधिकारीहू वगित धेरै वर्षदेखा देखनि थालेके यस क्रमलाई हेरदा जनसङ्ख्या तत्कल बढे पनि भविष्यमा स्थिर रहने भन्दै धेरै चिन्तित हुनु नपर्ने ठान्छन् ।

नेपालमा २०६८ सालके जनगणनामा पनि त्यसअघिके भन्दा ०:९० प्रतिशतले वृद्धिदि घटेके थियो । त्रिभुवन विश्वविद्यालयके जनसङ्ख्या अध्ययन केन्द्रीय विभागक प्राध्यापक योगेन्द्रबहादुर गुरुङक अनुसार घटदो वृद्धिदिक कारणमा सुधारि के सामाजिक आर्थिक अवस्था र चेतनास्तर छन् । अहलि मानसिहू क्त परिवारतरफ ढल्कुनुक साथै सहरमुखी भइरहेके छन् ।

गाउँमै बस्दा समेत राम्रा सेवासुविधा लानि र सन्तानलाई राम्ररी पढाउने, राम्रो स्वास्थ्यसेवा दिन खोज्ने प्रवृत्ति देखनिले मानसिहूले त्यो सुविधा पुर याउन सक्नेगरी कम सन्तान जन्माउन थालेके देखिन्छ । स्वास्थ्यसेवामा गरि के सुधारसँगै बालमृत्युदर नकै घटेकले दम्पतीहूले जन्मने सबै सन्तान रोगक कारण ज्यान गुमाउँदैनन् भन्ने सुनिश्चित हुन थालेके वजिहहू ठान्छन् ।

ठूलो सङ्ख्यामा युवायुवती लामो समयसम्म वदिशमा रहने गरेके कारण जन्मान्तर बढनु यस्तो वृद्धिदि घटनुके उटा प्रमुख कारण मान्छन् । नेपालमा गर्भनरोधक सामग्रीके प्रयोग हवाततै बढेके देखिँदैन । जन्मान्तर बढनुके उटा ठूलो कारण बच्चा जन्माउने समयमा शरीमान् शरीमती सँगै रहन नपाउनु हो, भने ढल्लो विवाह गर्ने प्रवृत्ति पनि बढेकले त्यसके सम्बन्ध जन्मदर र जनसङ्ख्या वृद्धिदिसँग भ के वजिहहूके मत छ ।

जनगणनाले देखा के तथ्याङ्कमा तत्कल चिन्तित भइहालनुपर्ने अवस्था छैन । पछिल्लो शर्मशक्ति सर्वेक्षणले १५ देखि ६४ वर्षसम्मक सक्रिय

मानसिके भाग झन्डै ६५ प्रतशित देखाके अवस्थालाई देखाउँदै जनसङ्ख्या घटेके जसरी आत्तनुि नपर्ने वज्जहूरूके मत पाइन्छ यसअघि बढेके जनसङ्ख्या यहीं छ यस जनगणनाले त्यो सक्रिय उमेर समूहक मानसिहरू थोरै अझै बढ्नेछन्

तर सक्रिय जनशक्ति बढ्ने क्रम भने अब सुस्त हुने भएकले उक्त उमेर समूहबाट समयमै लाभ लानि सरकारी नीति हुनुपर्ने विश्लेषण सुरु भएके छ धेरै सङ्ख्यामा रहेके उक्त सक्रिय उमेर समूहबाट समयमै जनसाङ्ख्यिकि लाभ नलईकन वदेश मात्र पठाइरहँदु आगामी दशकमा त्यसके असर देखिन्छ समयमै विकस गर्न सकेनौं भने अबके दुई(तीन दशकमा वृद्ध मानसि धेरै, युवाशक्ति कम हुनेछन्